

AP1 BEHOV FOR DIFFERENTIERET TILBAGEMELDING FRA SLAGTERIET OM LEVERBYLDER HOS SLAGTEKALVE

**Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne**

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

I USA skelner slagteriet mellem fire forskellige niveauer af leverbylder hos slagtekalve. SEGES foreslår, at der indføres en lignende tilbagemelding i Danmark, fordi det kan vise en sammenhæng med dyrets præstationer, som man så kan handle på.

Leverbylder registreres ved slagting af alle kreaturer i Danmark. Det er ikke kun slagtekalve, der får leverbylder, de ses også hos fx malkekøer. Men mens niveauet ligger på 3-7 % hos køerne, så har slagtekalve leveret til Dansk Kalv og lignende koncepter i vores DLBR benchmarkings-besætninger ca. 13 % leverbylder i gennemsnit. Der er store forskelle mellem besætninger. Nogle besætninger kender 'opskriften' og har gennemgående meget lave frekvenser (dvs. 4-7 %), mens andre besætninger – og især i perioder – oplever leverbyldefrekvenser på over 20 %.

Få og små leverbylder medfører ikke dårligere tilvækst, mens svært angrebne levere betyder, at

20 %, måske endda op mod 35 % af alle leverede kalve.

slagtekalvene vokser markant mindre.

SLAGTERIET SKELNER IKKE MELLEM FÅ OG MANGE BYLDER

I Danmark registreres leverbylder som *enten eller*. Så en lever med få og små bylder skelnes ikke fra lever med mange eller store bylder. En sådan skelnen laver man fx i USA, hvor der skelnes mellem fire forskellige niveauer af leverbylder. Det giver mulighed for at se en sammenhæng med dyrets præstationer. En lille byld eller to små bylder i en lever er sjældent forbundet med nedsat trivsel hos slagtekalven, men en stor byld eller flere mindre bylder betyder 50-100 g lavere tilvækst og en meget slemt angrebet lever betyder måske 200-300 g lavere tilvækst og også dårligere slagtekalvitet. Så når amerikanerne skal lave 'handlingsplaner', så udnytter de den differentierede viden, de har fra slagteriet, om både frekvensen af kalve med leverbylder og om antal og størrelse af bylder i den enkelte lever.

BETYDNINGEN AF LEVERBYLDER FOR PRODUKTIONEN

Fordi vi på danske slagterier ikke vurderer omfanget (antal og størrelse) af leverbylde, har vi meget begrænset mulighed for at vurdere, hvad disse betyder for tilvækst og slagtekalvitet. Fra et enkelt forsøg på DKC har vi dog set, at få og små leverbylder *ikke* medfører dårligere tilvækst, men at svært angrebne lever betyder, at slagtekalvene vokser markant mindre. Fra en nylig gennemført praksisafprøvning (DLBR Nyhedsbrev nr. 6, juni 2017) fandt vi, at leverbylder (uden skelen til niveauet) betød ca. 50 g lavere bruttotilvækst, 25 g lavere nettotilvækst og 5 kg mindre slagtekrop. Det resultat kan dække over, at nogle svært angrebne kalve (lever med mange små eller få store bylder) fx voksede 100 g mindre, mens kalve med en lille byld i leveren måske voksede det samme som kalve uden bylder? Men vi ved ikke, om det forholder sig sådan.

LAV OPGØRELSE OVER HVAD LEVERBYLDER BETYDER FOR TILVÆKST OG FORM

Som dansk slagtekalveproducent kan det måske være svært at forholde sig til en tilbagemelding om leverbylder, når det umiddelbart er svært at se på 'tallene', at disse kalve har præsteret ringere end de andre kalve. Derfor kan det være svært at se den umiddelbare fordel ved at ændre på fx fodringspraksis. Vi opfordrer dog til, at man indledningsvis laver en opgørelse over fx nettotilvækst og form for alle kalve uden leverbylder og for alle kalve med leverbylder fx over en et-årig periodes leveringer. Blandt kalvene med leverbylder vil der helt sikkert være nogle stykker, der har klaret sig ret dårligt (man kan så formode, disse kalve har haft en svært angrebet lever) og så et større antal, som har klaret sig lige så godt, som kalvene

uden leverbylder (fordi de måske kun har haft en enkelt lille byld). Det er vores vurdering, at både slagtekalveproducent, dyrlæge, fodringsrådgiver og kvægbranchen i øvrigt ville kunne bruge en mere detaljeret tilbagemelding omkring leverbylder til at forbedre produktionen.

HVORFOR IKKE BARE NEDBRINGE LEVERBYLDEFREKVENSEN?

Man kan selvfølgelig hævde, at alle leverbylder (store som små) udgør et problem for slagtekalvebranchen og er et tegn på en 'velfærdssygdom', som forbrugerne generelt helst så nedbragt til et minimum. Så hvorfor skal vi kunne skelne mellem svært angrebne og let angrebne leverbylder? Har en besætning for mange leverbylder, ja så bør man gøre noget ved det, vil de fleste nok svare. Og ved levering til Dansk Kalv-konceptet er der jo krav om at lave - og følge - en handlingsplan til at reducere leverbyldfrekvensen, hvis den er for høj. Vi anbefaler fortsat at anvende de fodringsmæssige tiltag, der kan reducere frekvensen af leverbylder. Sammen med din slagtekalverådgiver er der gode muligheder for at få nedbragt et evt. problem med for mange leverbylder.

ÅRSAGERNE TIL LEVERBYLDER ER KOMPLEKSE – DIFFERENTIERET TILBAGEMELDING KAN MÅSKE VÆRE EN HJÆLP

Men problemet er mere komplekst end bare foderrationen som årsag til leverbylder. Oftest er en besætning med høj frekvens af kroniske luftvejslidelser (anmærkninger for lungebetændelser ved slagtning) også en besætning med høj frekvens af leverbylder. Meget tyder på, at sygdomsperioder hos kalvene i opvæksten (fx lungebetændelser) nedsætter foderoptagelsen i en periode og derved forværrer vomforholdene, så sur vom opstår, og leverbylder får gode betingelser for at etablere sig. Desuden er der noget der tyder på, at når kalve pga. mangel på ædepladser eller stress/mobben i flokken æder for uens og uregelmæssigt (små portioner en dag og mere næste dag), så kan dette også disponere for udviklingen af sur vom og leverbylder. Så da årsagerne til leverbylder kan være flere (fodring, management og sygdom), tror vi på, at en differentieret tilbagemelding vil give os mulighed for at skelne mellem de fodringsrelaterede leverbylder og baggrundsniveauet af leverbylder og forklare sammenhængen mellem leverbylder og andre bylder i kroppen samt sammenhængen til kroniske luftvejslidelser. SEGES har ansøgt om midler til at forfølge denne problemstilling.
